

Bilim Cevap Arıyor!

Kahin mi Şarlatan mı?

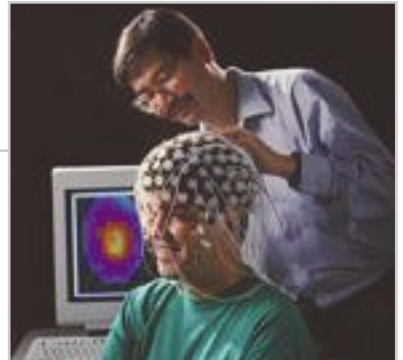
Geleceği görmek, düşünce okumak gibi doğa üstü kavramlar gerçek olabilir mi? Bazı insanlar geleceği yıllar önceden görebilme yeteneğine mi sahipler?

■ 1898 yılında, Morgan Robertson isimli bir yazar, "Futility" isimli bir roman yayınladı. Robertson romanında, nisan ayının sisli, karanlık bir gecesinde buz tutmaya yüz tutmuş soğuk sularda yol alan TITAN isimli lüks bir dev transatlantik'in ilk yolculuğunda bir buzula çarparak, yavaş yavaş batması ve geminin etraftan yardım alamayışı gibi cankurtaran botlarının da eksik olması nedeniyle yüzlerce yolcunun boğularak, donarak ölmesini dramatik bir biçimde anlatır. Kitabın yayınlanmasından tam on dört yıl sonra, yazarın kitabında tanımladığı gemiye tıpatıp benzeyen TITANIC isimli transatlantik, benzer bir sisli nisan akşamında ilk yolculuğunda bir buzula çarparak battığında, bu kez gerçek yolcuların yaşadıkları, romanda anlatılanlara tıpatıp uymaktadır.

1934 yılında profesör J.B. Rhine'in Duke Üniversitesi'nde ilk parapsikoloji deneylerini gerçekleştirerek, telepati, kehanet, medyumluk, psikometri gibi doğa üstü kavramları bilimin uğraş alanı içine sokmasının nedenlerinden biri olan bu olay, dünyada ne ilktir, ne de son olur. Nost-

radamus gibi ünlü kahinlerin sözlerini anlamak için hayatlarını harcayan insanlar olduğu kadar, kendilerini açığa çıkarmayan ancak benzer deneyimler yaşayanların da azınlıkta olmadığı düşünülür. En azından her akşam görülen sıradan rüyaların bir parçasının bile gerçekleştiğini görmek, çoğu insanın artık üzerinde durmadan geçtiği bir ayrıntı haline almıştır. Bilim ise bu vakaları, İngilizce ismiyle Extrasensory Perception (ESP) veya olağan dışı gelişmiş duyu keskinliği olarak adlandırıyor. Şaşırtıcı olansa şu ki, sıradan bir insan için bir grup bilim adamının insan üstü gayretle, belki umutsuzca kanıtlamaya çalıştığı doğa üstü bir kavram gibi görünen

DÜŞÜNCEVİ ÖLÇMEK:
Beynin düşünme sırasında yarattığı enerjiyi ölçmek ESP ile uğraşan bilim adamlarının ana problemi haline gelmiş.

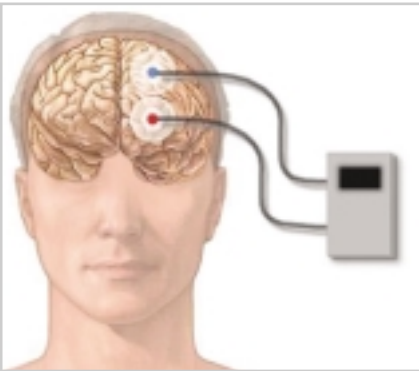
Bilim Cevap Arıyor!

ESP, kıyasından köşesinden de olsa, bazen düşünce gücünüzle odanızdaki ışıkları açıp kapamanızı veya monitörünüze uzaktan kumanda etmenizi sağlayan bir bilgisayar kontrol cihazında karşımıza çıkabiliyor. Peki, ESP gerçekten nedir?

Gizli servisler ve kahinler

İnsan beyninin geleceği görebilmek, başka bir insanla, mekan ve fiziksel bağlılık olmaksızın iletişim kurabilmek gibi yetenekleri olduğunu savunan ESP teorisyenleri, paranormal aktiviteleri tanımlamak için, içinde bulunduğumuz çağı, geçmişe göre çok daha uygun olduğunu düşünüyorlar. Teoriye göre, bilgiyi radyo dalgaları veya elektromanyetik ışınlarla taşımak mümkün olduğuna göre, bir çeşit elektromanyetik dalga yaratabilen insan beyninin de düşüncelerini bilgi paketleri halinde kodlayarak başka beyinlere göndermesi veya alması mümkün olabilecektir. Tek sorun, insan beyninin şu an bu işlemi gerçekleştirecek kadar gücünün olmamasıdır, ama ayın veya komşu gezegenlerin gözlemlerinin yapıldığı ortaçağ döneminde de insanın bu gezegenlere ulaşacak gücünün olmadığına dair tartışmalar yapıldığına göre, araştırmacılar.

Parapsikoloji alanında medyanın en çok ilgisini çeken deneylerden bir kısmını ise şüphesiz, gizli servislerin yüksek ücretlerle çalıştırdıkları "uzmanlara" yaptırdıkları çalışmalar oluşturuyor. Bu çalışmalar sırasında bilimsel kriterler göz önüne alınmasa da, batılı ülkelerin gizli servisleri, komik duruma düşebileceklerinden çekinmeden, aradıkları insanların, delillerin yerlerini kahinlere, medyumlara sorduklarını ve kimi

BEYİN DALGALARI: Elektromanyetik cihazlarla beyin dalgalarının varlığını ispatlamak mümkün.

KAHİNLER İZ PEŞİNDE: Gizli servisler, sık olmasa da "aradıklarına" ulaşmak için kahinleri kullandıklarını itiraf ediyorlar. Şaşırtıcı olan ise, bu operasyonların başarılı olması.

zaman, bu uzmanların verdikleri bilgilerle, hedeflerini "elleri ile koymuş" gibi bulduklarını açıklıyorlar.

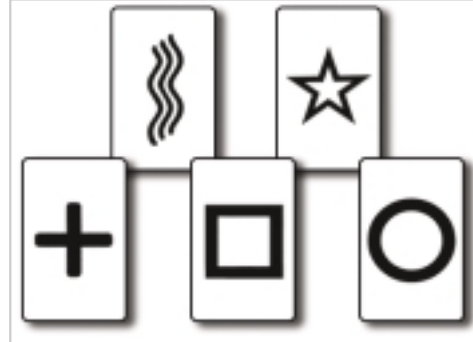
Doğaüstü deneyler

ESP'nin bilimsel saygınlık kazanması ise elbette romanlar, söylentiler veya efsaneler üzerindeki çalışmalarla olmadı. Profesör Rhine, bazı insanların telepatik güçleri olduğunu kanıtlamak için bugün Zener Kartları olarak bilinen ve Karl Zener tarafından dizayn edilen, arka tarafında yıldız, kare, daire, artı işareti ve dalga şekilleri bulunan 5'er kartlık 25 desteden oluşan bir testi, denekler üzerinde uyguladığında, telepatik güçlere sahip olduğuna inanılan deneklerin 25 destedeki tüm kartların arkasındaki şekilleri doğru bildiği gözlemlendi. İstatistiksel anlamda, şans olarak açıklanması mümkün olmayan bu başarılı deneyler sonrasında bilimsel platformda yankı uyandıran Profesör Rhine'nin deneyleri başka bilim adamları tarafından da farklı denekler üzerinde uygulanıp, benzer sonuçlara ulaşıncaya, bilim dünyası, insan beyninin "açıklanamayan" bir güce sahip olduğunu resmen kabul etmiş oldu.

Deneyler Zener kartları ile de sınırlı kalmadı... 1970'lerde bir grup araştırmacı, random (rastgele) bir sayı makinesinin karşısına oturttukları deneklerden, yüzlerce kez makinenin ürettiği sayıları tahmin etmelerini istediler ve bilim dünyası bir kez daha şaşkınlığa boğuldu. Buna karşılık ESP'ye inanan bilim adamlarının gelişkin bir beynin düşük olasılıkları bile hesaplayarak

kumar oynayabilecek kapasiteye sahip olabileceği argümanı ile deneylerin sonuçlarını farklı yorumlamaları da bilim dünyasında taraftar toplamış bir eğilim. Kaldı ki Morgan Robertson'un yazdığı Futulity kitabının, gemicilik hakkında bilgisi olan herhangi biri tarafından kolayca yazılabilecek teknik bir kitap olduğu da tartışılmaktadır.

Nisan ayında ısınan havayla ana kütlelerinden kopup başı boş dolaşan buzulların kuzey denizlerinde tehlike oluşturduğu tüm denizcilerin bilgisi da-

TAROT KARTI DEĞİL: Zener kartları, psişik güçlere sahip insanları ortaya çıkarmak için dizayn edilen testlerde kullanılıyor.

hilindedir ve biraz ileri görüşlü bir denizcinin on, on beş sene sonra ne tip gemiler inşa edileceğini bilmesi de şaşırtıcı olmamalıdır. O büyüklükte bir gemiye, devasallığı ifade eden Titan kelimesinden türetilen bir isim verilmesi de aslında vasat yaratıcılık örneği kabul edilebilir. Ancak yine de akıllarda kalan soru şu ki, iyi bir denizci tüm bunları bilse de, çevredeki gemilerin, Titanic'in yardım sinyallerini dev geminin eğlencesi sanıp yardıma gitmeyişleri ve dünyanın en büyük gemisinde affedilmez bir ihmalkarlık olarak yeterli tahliye botunun bulunmaması gibi detayların tümünün birden gerçekleşmesi ihtimalini on dört sene önce yazması Robertson'un şanslı bir tahmini midir, yoksa gerçek bir ESP örneği midir? ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr